

A Fővárosi Ítéltábla Dr. ... ügyvéd ... által képviselt ... felperesnek a ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt ... alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. január 24. napján kelt 4.G.40.057/2011/53. számú ítélete ellen az alperes részéről 55. sorszám alatt benyújtott fellebbezés és a felperes részéről Gf. 3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a marasztalási összeget 29.484.644 (Huszonkilencmillió-négyszáznyolcvannégyezer-hatszáznegyvennégy) forintra felemeli, egyebekben az ítéletet helybenhagyja;

kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.112.500 (Egymillió-száztizenkétezer-ötszáz) forint + áfa másodfokú perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 117.900 (Száztizenhétezer-kilencszáz) forint csatlakozó fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2011. január 11-én előterjesztett, többször módosított keresetében az alperest kötbér-, illetve szerződésszegésből eredő kártérítés címén 42.101.000 forint, továbbá ezen összeg után 2009. április 1-től a kifizetésig a Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni. A kereseti előadás szerint a felperes és az alperesi jogelőd között a 2008. február 11-én szándéknyilatkozat elnevezéssel megkötött előszerződés alapján 2008. március 26-án létrejött, a megbízási és a vállalkozási szerződés elemeit vegyítő megállapodásban az alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy az abban megjelölt, az alperes megbízása alapján

a felperes által létesített és üzemeltetett célkitermelő helyen kitermelt töltésanyagot 2009. március 31-ig folyamatosan elszállítja legalább 500.000 m³ mennyiségben. A kitermelt töltésanyag vételárát 400 forint + áfa tömör m³ egységárban határozták meg a felek, amelyből 300 forint + áfa tömör m³ az anyagár, 100 forint + áfa tömör m³ a rakodás költsége volt. Az alperes jogelődje a megállapodás szerinti 2009. március 31-i időpontot megelőzően 2008 októberében befejezte a töltésanyag elszállítását az ingatlanról. Az eddig az időpontig elszállított 300.000 tömör m³ töltésanyag elmaradt a szerződésben meghatározott legkisebb mennyiségtől, így a felperes elesett attól a bevételtől, amihez a szerződésben meghatározott legkisebb mennyiség elszállítása esetén jutott volna, ily módon az alperes magatartásával okozati összefüggésben kár érte. Az alperes jogelődje jogos ok nélkül tagadta meg a szerződés teljesítését, ezért a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján a felperessel szemben kártérítési felelősség terheli. Az elsődleges kereseti kérelem szerint az alperes a szerződés rendelkezéseire tekintettel megghiúsulási kötbér címén 14.676.000 forint, míg a kötbért meghaladó, szerződésszegésből eredő kár - elmaradt haszon - címén 27.425.000 forint megfizetésére köteles. A másodlagos kereseti kérelem szerint alperes a teljes marasztalási összeget szerződésszegésből eredő kár - elmaradt haszon - címén köteles megfizetni.

Alperes a kereset elutasítását kérte, a jogalapot és az összecszerűséget is vitatta. Ellenkérelmét többször módosítva, elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felek között a felperes állításával szemben nem megbízással vegyes vállalkozási, hanem adásvételi szerződés jött létre. Állította, szerződéses akarata arra irányult, hogy az M6-os autópálya építéséhez megszerezze a perbeli ingatlanból származó töltésanyag tulajdonjogát és a töltésanyagot beépítse. Az adásvételi szerződés azonban jogszabályba ütközik, mert olyan dolog, a célkitermelő helyről kitermelt töltésanyag tulajdonjogának átruházására irányul, amely a 2003. évi CXXVIII. törvény (Aptv.) 17/D. § (3) bekezdése szerint kizárólagos állami tulajdont képez, továbbá csak az Aptv. 17/A. § (1) bekezdésében meghatározott célra használható fel, így kereskedelmi forgalomba nem hozható. Az adásvételi szerződés ily módon a Ptk. 173. § (2) bekezdésébe és 200. §-ába ütközik, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis, nem hozott létre kötelmet a felek között, érvényes szerződés hiányában alaptalan a szerződésszegésre alapított kártérítési kereset. Az alperes véleménye szerint azt, hogy a felek közötti megállapodás lényeges tartalma szerint adásvételi szerződésnek minősül, az is bizonyítja, hogy teljesítése során felperes a töltésanyag minőségét kifogásolva vevőként kellékszavatossági jogokat gyakorolt. Továbbá, a felperes számláit töltésanyagról és rakodásról állította ki, ami azt mutatja, hogy a felek a szerződést nem csak polgári jogi értelemben, hanem a számviteli szabályok alapján is adásvételi szerződésnek tekintették, és ennek megfelelően jártak el. A szerződésben használt, kifejezetten az adásvételi ügyletekre jellemző kifejezések (vételár, értékesítés) a megállapodás Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezésével is azt támasztják alá, hogy a felek adásvételi szerződést kötöttek.

A szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdésére figyelemmel azért is semmis, mert jogszabály megkerülésére irányul. E körben alperes az Aptv. 17/A. § (3) bekezdésére utalva arra hivatkozott, hogy az Aptv. kógens módon meghatározza a

célkitermelő hely-modellt, amelynek keretében a célkitermelő helyről kitermelt ásványi anyagok felhasználhatók. E modell szerint a tényleges kitermelő (célkitermelő helyi engedélyes) köt megállapodást a földterület tulajdonosával a célkitermelőhely létesítéséhez és üzemeltetéséhez szükséges földterület igénybevételére, használatára, hasznosítására az ezzel kapcsolatos előzetes vizsgálatokra is kiterjedően azzal, hogy az ingatlanon folytatott tevékenységgel összefüggésben okozott károk megtérítésére a bányatörvény 37. § rendelkezéseit kell alkalmazni. A földtulajdonos kártalanítása is a tényleges kitermelő feladata, akinek mindezekkel összefüggésben felmerült tényleges költségeit az építető téríti meg. Az Aptv.-ben szabályozott célkitermelő hely-modell tehát a földterület tulajdonosa, a tényleges kitermelő (célkitermelőhelyi engedélyes) és az építető közötti hárompólusú jogviszonyt feltételez, amelynek keretében nincs helye adásvételi szerződésnek, sem pedig egy olyan személynek, aki a célkitermelési hellyel érintett földterület tulajdonosai helyett saját nevében eljárva, profit megszerzésére törekedve eladja a kitermelt töltésanyagot. Erre tekintettel a felperes kezdeményezésére, elsősorban a felperes érdekében, a felperes által megalkotott szövegezéssel létrejött perbeli megállapodás az Aptv. rendelkezéseivel létrehozott modell kijátszására, megkerülésére irányul, mert olyan szereplőt is bevon a célkitermelésbe, akinek a részletesen szabályozott tevékenységben nincs helye.

Az alperes véleménye szerint, miután az érvénytelenségi ok nem küszöbölhető ki, továbbá a Ptk. 234. § (2) bekezdése sem alkalmazható, a Ptk. 237. § (1) bekezdése szerinti eredeti állapot helyreállítása lehetőségének hiányában a Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint eljárva a szerződés hatályossá nyilvánítása mellett a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a semmis szerződés alapján a felek bármelyike teljesített-e olyan szolgáltatást, amely ellenszolgáltatás nélkül maradt. Arra tekintettel pedig, hogy a kitermelt töltésanyag vételárát alperes számla ellenében maradéktalanul megfizette a felperesnek, semmis szerződés alapján végzett, ellentételezés nélkül maradt felperesi szolgáltatás hiányában a kereset elutasításának van helye.

Arra az esetre, ha a felek közötti szerződés semmisségére alapított védekezése nem vezetne eredményre, az alperes másodlagosan arra hivatkozott, úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A felperes által kitermelt töltésanyag ugyanis nem megfelelő minősége, víztartalmi problémái miatt a töltésépítés utolsó szakaszában nem volt felhasználható, ezért alperesnek jelentős többletköltséggel máshonnan kellett beszereznie az autópálya építéséhez szükséges töltésanyagot. Emellett csapadékos időszakban a felperesi célkitermelő helyhez vezető földutak járhatatlanok voltak. Mindezen anyagminőségi és szállítási problémák eredményezték azt, hogy alperes nem tudta átvenni felperestől a szerződésben meghatározott minimális töltésanyag mennyiséget. Mindez azonban felróhatóság hiányában nem alapozza meg alperessel szemben kártérítési igény érvényesítését. Arra az esetre, ha sem az elsődleges, sem a másodlagos védekezése nem vezetne eredményre, az alperes arra hivatkozott, hogy időközben megszűnt jogelődjének mint a szállítási szerződés megrendelőjének megszűnt a szolgáltatáshoz fűződő gazdasági érdeke, ezért általános elállási jogát gyakorolva jogszerűen szüntette meg a szerződést.

Alperes a kereset összegszerűségét is vitatta, azt állítva, a felperes kártérítésként több olyan költség megfizetésére is igényt tart, amelyek felmerülése nem állt okozati

összefüggésben az alperes állítólagos szerződésszegő magatartásával. A kereseti előadással szemben továbbá állította, ténylegesen 307.430 m³ töltésanyag kitermelésére került sor, amely mennyiségből 198.007 m³ vonatkozásában a felperes nem végzett rakodási tevékenységet.

Az elsőfokú bíróság széles körű tanú- és szakértői bizonyítást folytatott, majd 2013. január 24-én meghozott 4.G.40.057/2011/53. számú ítéletével alperest a felperes részére 26.536.180 forint tőke és ezen összeg után 2009. április 1-től a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félévét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegével megegyező mértékű kamat megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította, felperest az alperesnek 104.554 forint perköltség, az államnak 531.000 forint feljegyzett illeték, míg az alperest az államnak 369.000 feljegyzett illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felek között milyen típusú szerződés jött létre, továbbá, hogy az érvényes-e.

Arra nézve, hogy a felek valódi ügyleti akarata milyen szerződés megkötésére irányult, közöttük milyen szerződés jött létre, az elsőfokú bíróság kifejtette, a 2008. február 11-i szándéknyilatkozat megjelölésű okiratban, valamint a 2008. március 26-án létrejött szerződésben foglaltak, továbbá az alperesi jogelőd képviselőjében a szándéknyilatkozatot és a szerződést aláíró ... tanúvallomásában előadottak alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felek között nem a Ptk. 365. §-a szerinti adásvételi szerződés jött létre. A szerződésben az alperes által teljesítendő vételárként megjelölt ellenszolgáltatásért ugyanis felperes kötelezettségét az alperesi előadással szemben nem a töltésanyag átadása, hanem a szerződésben meghatározott különböző típusú feladatok teljesítése képezte a vételárként feltüntetett összeg a szerződés alapján a felperest terhelő valamennyi kötelezettség teljesítésének ellenértékéeként került meghatározásra.

A szerződés szerinti felperesi szolgáltatások részben (így a célkitermelő hely létesítése érdekében az ingatlan tulajdonosaival a megállapodás megkötése, az alperes nevében az engedélyezési dokumentáció összeállítása és benyújtása az illetékes szervekhez, hatóságokhoz) a Ptk. 474. §-a szerinti megbízási jogviszony keretében, részben (a töltésanyag kitermelése és az alperes szállítójárműveire rakodása, a célkitermelő helyen a kitermelés irányításához felelős műszaki vezető biztosítása, a rekultiváció) a Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozási jogviszony körébe tartozónak minősülnek. Mindezekre tekintettel a felek között megbízással vegyes vállalkozási szerződés jött létre.

Az alperesi előadással szemben a szerződés sem az Aptv. 17/A. §-ába, 17/D §-ába, sem a Ptk. 173. § (2) bekezdésébe, illetve 200. §-ába nem ütközik, nem semmis. Az alperesi nyilatkozatokból, továbbá ... és ... tanúvallomásából megállapíthatóan ugyanis a kitermelt töltésanyag az állam tulajdonában álló autópálya építése során került felhasználásra, beépítésre, így az állam tulajdonában maradt, azon sem az engedélyes alperesi jogelőd, sem a teljesítési segédjeként eljáró felperes nem szerzett tulajdonjogot.

Alapítvánnyal hivatkozott alperes semmisségi okként arra is, hogy a szerződés jogszabály megkerülésére, az Aptv. rendelkezései szerinti „célkitermelő hely-

modell" kijátszására irányulna. Az alperesi jogelőd mint a gyorsforgalmi út megépítése tekintetében az építetővel szerződéses jogviszonyban álló vállalkozó ugyanis az Aptv. 17/B. § (1) bekezdése alapján jogosult volt arra, hogy az illetékes hatóságtól engedélyt kérjen célkitermelő hely létesítésére, és az engedély alapján a célkitermelő helyen kitermelést folytasson. Az Aptv. 17/B. § (2) bekezdés c) pontjában és 17/E. §-ában foglaltakra tekintettel ugyanakkor az engedélyes és a tevékenységet (a kitermelést) végző személye elválhat egymástól, az engedélyes nemcsak saját nevében jogosult a kitermelés folytatására. A célkitermelő hely létesítésének engedélyezése tárgyában az illetékes hatóság által kiadott engedély engedélyesként az alperesi jogelődöt, míg a tevékenységet végzőként a felperest jelölte meg. E határozat és a felek közötti szerződések tartalma alapján nem kétséges, hogy felperes a célkitermelő hely létesítésében, a kitermelésben és a rekultivációban egyaránt az alperesi jogelőd teljesítési segédjeként, alvállalkozójaként vett részt, ily módon a szerződés nem irányult jogszabály megkerülésére, ezen okból sem semmis. Az alperes elsődleges védekezése ezért nem vezethetett eredményre.

A továbbiakban az ítélet indokolása rögzíti, a perben rendelkezésre álló adatokból, bizonyítékokból megállapíthatóan a felperes maradéktalanul eleget tett szerződésből fakadó megbízási jogviszony keretébe tartozó feladatainak, a vállalkozási jogviszony keretébe tartozó kitermelési, rakodási, termelésirányítási rekultivációs feladatait is teljesítette. A vállalkozói jellegű szolgáltatásokkal összefüggésben felperes a 2008 májusa és októbere közötti időszakban a perbeli célkitermelő helyről 307.430 m³ töltésanyagot termelt ki, amely a kitermelést követő szállítás után az alperesi kivitelezéssel érintett autópálya szakaszba beépítésre került, ugyanakkor ebből 198.007 m³ töltésanyag vonatkozásában a felperes csak kitermelést végzett, rakodást nem.

Az alperes másodlagos védekezése körében az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat részletesen értékelve, mérlegelve arra az álláspontra helyezkedett, az alperesi védekezés alapjául szolgáló tények bizonyítottsága hiányában nem volt megállapítható, hogy az alperes jogos okból tagadta volna meg 2008 októberét követően a teljesítést, a töltésanyag elszállítását. Álláspontja szerint továbbá a rendelkezésre bocsátott bizonyítékok a gazdasági érdekmúlásra alapított harmadlagos alperesi védekezést sem támasztják alá. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperesi jogelőd jogos ok nélkül tagadta meg a felperessel 2008. március 26-án megkötött szerződés teljesítését, az ebből eredő kárért az alperes a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján jogutódként felelősséggel tartozik. Továbbá miután a szerződés 4.5. pontja a Ptk. 246. §-ában foglaltaknak megfelelő megghiúsulási kötbérikötést tartalmaz, a felperest megghiúsulási kötbér is megilleti, amelynek mértéke a megghiúsulás miatt el nem szállított töltésanyag szerződés szerinti ellenértékének 15 %-a.

A megghiúsulási kötbérigény tekintetében az elsőfokú bíróság kifejtette, nem volt vitás, hogy a szerződés szerinti minimális töltésanyag-mennyiség kitermelésére nem került sor, a rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapíthatóan az alperesnek felróható okból a kitermelt és elszállított mennyiség 192.570 m³-rel maradt el a szerződés szerinti legalacsonyabb mennyiségtől. A felperes által csatolt magánszakértői vélemény és a perben kirendelt igazságügyi szakértői vélemény

egyezően rögzíti, hogy a felek - egyebekben általuk sem vitatottan - 2008. június 25-én az eredeti szerződés szerinti ellenértéket 2 %-kal mérsékeltek, így az eredeti szerződés szerinti 300 forint + áfa/m³ anyagár 294 forint + áfa összegre, a 100 forint + áfa/m³ rakodási költség pedig 98 forint + áfa összegre módosult. Ezen összegekkel számolva a szerződés rendelkezései alapján megghiúsulási kötbér címén felperest a kereseti kérelem szerinti 14.676.000 forinttal szemben 11.323.116 forint illeti meg.

A kötbért meghaladó kártérítési igényre nézve az elsőfokú bíróság a Pp. 164. § (1) bekezdésére utalva mindenekelőtt rögzítette, e körben a felperesre hárult a bizonyítás a kötbért meghaladó kár bekövetkezte, és összege tekintetében. A perben beszerzett, a felperesi károsodás összegét 42.101.000 forintban megállapító igazságügyi szakértői vélemény egyes megállapításait vitató 45. sorszám alatti alperesi beadványában foglaltakra tekintettel az igazságügyi szakértői véleményt értékelve az elsőfokú bíróság kifejtette, arra nézve nem merült fel adat a perben, hogy a felek a perbeli szerződésen kívül egyéb szerződéses kapcsolatban is álltak volna egymással, amiből az következik, hogy a 2008. május 1. és 2009. március 31. közötti időszakban felperes az alperes részére a szerződés alapján, az ahhoz kapcsolódó költségekről állította ki számláit. Abból, hogy a már kifejtettek szerint a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a kitermelt töltésanyag-mennyiség a kereseti előadás szerinti 300.000 m³ helyett 307.430 m³ volt, az következik, hogy az 1 m³-re eső költségeket ennek figyelembevételével kell kiszámolni. Ezért a perben kirendelt igazságügyi szakértő által a 300.000 m³ alapján megállapított 274,13 forint/m³ összeggel szemben a költség 267,5 forint/m³. A szakvéleményben rögzített 78.400.000 forinttal szemben továbbá a ki nem termelt 192.570 m³-re eső elmaradt árbevétel összege 75.487.440 forint. Mindezek mellett a perben rendelkezésre álló adatok és a szakvélemény szerint az is megállapítható, hogy a kitermelt 307.430 m³ töltésanyagból felperes 198.007 m³ vonatkozásában nem végzett rakodást, így a szakértő által erre a mennyiségre megállapított rakodási díjra nem tarthat igényt, az az elmaradt haszon körében nem vehető figyelembe. A ki nem termelt 192.570 m³-re eső rakodási díj szakértői vélemény szerinti 18.871.860 forint összege vonatkozásában az alperes megalapozatlanul állítja, hogy felperesnek bizonyítani kellett volna azt, hogy a ki nem termelt mennyiségre nézve teljesítette volna rakodási kötelezettségét. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az elmaradt árbevétel figyelembevételével a szerződésben meghatározott mennyiség átvétele esetén felperes összes árbevétele 179.283.440 forint, míg az összes ráfordítás 136.907.794 forint lett volna. Ezen két összeg különbsége 42.437.691 forint, ennyi lett volna a felperes adózás előtti eredménye, amely után 16 %-os társasági adófizetési kötelezettsége keletkezett volna 6.780.000 forint összegben. A szakvélemény 10. oldalán kifejtett számítás alapján a 42.437.691 forintból levonandó 10.788.000 forinttal tekintettel a társasági adó alapjaként 31.590.691 forintot kell figyelembe venni. A felperes tiszta haszna, vagyis elmaradt haszna így 26.536.180 forint. A felperesnek kötbér címén járó 11.323.116 forintot figyelembe véve az alperes kártérítési igénye 15.213.064 forint erejéig megalapozott.

Az ítélet indokolása tartalmazza azt is, a szakértői vélemény kiegészítése iránt a 2012. december 18-i tárgyaláson előterjesztett alperesi indítvány teljesítését az

elsőfokú bíróság a Pp. 141. § (6) bekezdése alapján mellőzte, figyelemmel arra, hogy ezen indítványát alperes a jogkövetkezményt tartalmazó bírói felhívásban megszabott határidőn túl terjesztette elő. Mindezek alapján a felperesi kereset 26.535.180 forint tőkeösszeg erejéig bizonyult megalapozottnak. A késedelmi kamatfizetési kötelezettségről az elsőfokú bíróság a Ptk. 360. § (1) bekezdése és 301. § (1) bekezdése alapján döntött, annak mértékét a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése alapján határozta meg.

Az ítélettel szemben az alperes fellebbezést, a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és az elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodsorban a 3.200.877 forint marasztalási összeget és késedelmi kamatait meghaladó elutasítását kérte.

Az elsődleges fellebbezési kérelemmel összefüggésben az alperes arra hivatkozott, tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy 2008. március 26-án a felek között nem adásvételi, hanem megbízással vegyes vállalkozási szerződés jött létre. Hangsúlyozta, a szerződés célja nem a töltésanyag kitermelésével, átadásával összefüggő előkészítő, illetve utómunkák igénybevétele volt, hanem az, hogy a szerződésben meghatározott ellenértékért alperes rendelkezési jogot szerezzen a kitermelt anyag fölött, ami egyértelműen adásvételi tartalomnak minősül.

A szerződés rendelkezéseinek a Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti, a felek feltehető akaratára és a szerződéskötés körülményeire tekintettel történő értelmezése is ezt támasztja alá, figyelemmel arra, hogy a bányászati szakmában jártas felek között létrejött, a felperes által szövegezett szerződésben szereplő „vételár” és „értékesítés” kifejezések egyértelműen arra utalnak, hogy a felek a kitermelt töltőanyag adásvételére szerződtek.

A 45. sorszám alatti alperesi előkészítő irat A/2. számú mellékleteként csatolt, ugyancsak az M6-os autópálya építésével összefüggésben, szintén 2008 évben és ugyancsak a célkitermelésből származó ásványi anyag felhasználása céljából kötött vállalkozási szerződésnek a perbeli szerződéssel történő összevetése is azt támasztja alá, hogy a peres felek között adásvételi szerződés jött létre. Ezt igazolja különösképpen, hogy a csatolt vállalkozási szerződésben a vállalkozó főkötelezettségét a töltésanyag kitermelése képezte járműre rakodással, amely szolgáltatás ellenértékeként vállalkozói díjra volt jogosult, szemben a perbeli szerződés tárgyát képező szolgáltatással és ellenszolgáltatással. Emellett az is az adásvételi tartalomra utal, hogy a perbeli szerződés szerinti ellenérték többszöröse a csatolt vállalkozási szerződésben szereplőnél. Az alperes sérelmezte, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában megállapíthatóan az általa 45. sorszám alatti beadványához csatolt szerződést az elsőfokú bíróság egyáltalán nem értékelte a bizonyítékok között, továbbá figyelmen kívül hagyta azt is, hogy a perbeli szerződés megkötésekor a felperes nem rendelkezett a bányászati tevékenység folytatásához szükséges engedéllyel. Az alperes véleménye szerint továbbá a perbeli adásvételi szerződés semmisségének megítélése körében nincs jogi relevanciája annak, hogy a kitermelt anyag állami tulajdonú autópálya építésénél került felhasználásra,

figyelemmel arra, hogy a semmisségi ok fennállta szempontjából a szerződéskötés időpontjának van jelentősége. A másodlagos fellebbezési ellenkérelemmel összefüggésben az alperes a 45. sorszám alatti előkészítő irata II. pontjában előadottakra utalt, hangsúlyozva, a ki nem termelt mennyiségre jutó rakodási díj összege 18.871.860 forint, továbbá a perben rendelkezésre álló adatok azt támasztják alá, hogy a felperes a ki nem termelt mennyiség tekintetében sem tett volna eleget rakodási kötelezettségének, különös tekintettel az igazságügyi szakértői vélemény azon megállapításaira, hogy felperes nem rendelkezett megfelelő gépi kapacitással a rakodás teljesítéséhez. Mindezekre tekintettel a ki nem termelt mennyiségre jutó 18.871.860 forint rakodási díj összege az elmaradt haszon számításakor nem vehető figyelembe.

A felperes csatlakozó fellebbezésében a marasztalási összeg 29.484.644 forint és kamataira történő felemelését kérte. Előadta, elfogadja, hogy az elsőfokú bíróság a perben beszerzett igazságügyi szakértői véleményben foglaltaktól részben eltérő számítás alkalmazásával állapította meg a felperest a kötbéren felül kártérítés címén megillető összeget. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az igazságügyi szakértői vélemény 10. oldalán írtakat, amely szerint felperesnek a részére megítélt összeg után 10 %-os társasági adókulccsal kell adóznia. Erre figyelemmel a felperes véleménye szerint a marasztalási összeg 10 %-kal történő megemelése indokolt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében a csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokai alapján.

Az alperesi fellebbezésben foglaltakat vitatva hangsúlyozta, megalapozatlanul hivatkozik alperes arra, hogy felperes nem rendelkezett a bányászati tevékenység végzéséhez szükséges engedélyekkel, tekintettel arra, hogy az autópálya építéshez a töltésanyag biztosítására nem a bányászati törvény, hanem az Aptv. rendelkezései, annak 17/D. §-ában foglaltak az irányadók. A felperes véleménye szerint alperes ugyancsak megalapozatlanul hivatkozik az általa 45. sorszám alatt csatolt vállalkozási szerződésben és a peres felek közötti szerződésben meghatározott ellenérték közötti lényeges eltérésére, különös figyelemmel arra, hogy a perbeli szerződést feltűnő értékaránytalanság címén alperes nem támadta meg. Hangsúlyozta azt is, a perbeli megállapodást, annak tényleges tartalma szerint az elsőfokú bíróság helytállóan minősítette megbízással vegyes vállalkozási szerződésnek. Alperes megalapozatlanul hivatkozik a Ptk. 207. § (1) bekezdésének a szerződés értelmezésére vonatkozó rendelkezéseire, különös tekintettel arra, hogy amennyiben alperes állítása szerint tulajdonjogot szerzett volna a kitermelt töltésanyagon, úgy azt az autópálya építése során el kellett volna adnia a Magyar Államnak, egy ilyen ügylet létrejöttét azonban alperes az eljárás során nem bizonyította. Felperes véleménye szerint továbbá az alperes másodlagos fellebbezési kérelme is megalapozatlan.

A felperesi csatlakozó fellebbezésben foglaltakkal szemben alperes ellenkérelmében a csatlakozó fellebbezés megalapozatlanságára hivatkozott a fellebbezésében előadottakra utalva.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés, valamint az ellenkérelmek korlátai között vizsgálta felül és az alperes fellebbezését megalapozatlannak, a felperes csatlakozó fellebbezését megalapozottnak találta az alábbiak szerint.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetést levonva kötelezte az alperest a felperes részére megghiúsulási kötbér, valamint azt meghaladó kár megfizetésére.

A felek közötti jogviszony jogi minősítését illetően a Fővárosi Ítéltábla teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtett jogi álláspontját. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a szerződéskötés körülményeinek helytálló értékelésével tárta fel a 2008. március 26-i megállapodás tartalmát, a felek valós ügyleti akaratát, e körben indokolási kötelezettségének is maradéktalanul eleget téve. Az alperes által hivatkozott, az elsőfokú eljárásban 45/A/2. szám alatt csatolt, más vállalkozóval kötött, egyebekben a perbeli esettől eltérően nem célkitermelésből, hanem bányaművelésből származó töltéskanyag biztosítására irányuló szerződés rendelkezéseire figyelemmel sem látott lehetőséget a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtett, a bizonyítékok és az eset összes körülményeinek okszerű mérlegelésén alapuló logikailag zárt egységet képező indokokkal alátámasztott álláspontjának felülmérlegelésére. A kereset teljes elutasítására irányuló elsődleges fellebbezési kérelem ezért nem vezethetett eredményre.

Az alperes marasztalási összeg leszállítására irányuló fellebbezési kérelme ugyancsak megalapozatlan. A felek között létrejött, érvényes szerződés alapján a megghiúsulási kötbér az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtettek szerint a felperest mindenképpen megilleti, ennél alacsonyabb marasztalási összeg ezért nem állapítható meg.

Azt az állítását, hogy a ki nem termelt 192.570 m³ töltésanyag tekintetében a felperes nem tett volna eleget rakodási kötelezettségének, ezért az erre a mennyiségre eső rakodási díj összege az elmaradt haszon megállapításakor nem vehető figyelembe, alperes a perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény azon megállapításaira alapította, amelyek szerint 2004. utolsó negyedétől a felperes likviditási problémái miatt nem fizette a szálkai célkitermelő helyen használt kotrógép lízingdíját, aminek következtében a lízingbeadó a gépet elvitte. A szakértői véleményben foglaltakon felül az alperes e körben az állítását bizonyító további tényelőadást, bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt fellebbezésében sem terjesztett elő. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint ugyanakkor abból a tényből, hogy 2008 októberétől - vagyis attól az időszaktól kezdődően, hogy a szerződéses kötelezettségeit megsértve az alperes nem vette át a töltésanyagot felperestől - likviditási problémái miatt felperes nem tudta fizetni a töltésanyag kitermeléséhez

használt munkagép lízingdíját, és emiatt a lízingbeadó a gépet elvitte, nem vonható le olyan következtetés, hogy a szerződésből eredő kötelezettsége, így rakodási kötelezettsége teljesítésére felperes az alperes szerződésszerű teljesítése esetén sem lett volna képes. Egyebekben pedig a perben nem merült fel olyan további adat, tény vagy bizonyíték, amely aggályossá, kétségessé tehetné volna azt, hogy felperes az alperesi szerződésszegés hiányában a ki nem termelt töltésanyag mennyiség vonatkozásában is eleget tett volna rakodási kötelezettségeinek. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor bizonyítottság hiányában nem fogadta el az alperes állítását, és az elmaradt haszon számításakor a ki nem termelt töltésanyag mennyiségre eső rakodási díj összegét is figyelembe vette.

Mindezek alapján az alperes fellebbezése nem vezethetett eredményre.

A felperes csatlakozó fellebbezése tekintetében a Fővárosi Ítéltábla álláspontja a következő. A felperes a kötbért meghaladó kártérítésként elmaradt hasznát érvényesítette, vagyis azt a profitot, nyereséget, amittől az alperes szerződésszegésére tekintettel, azzal okozati összefüggésben esett el.

A perben kirendelt igazságügyi szakértő véleménye 10. oldalán valamennyi költség, köztük a társasági adó levonása után határozta meg a kirendelő végzés 10. pontjában megfogalmazott kérdésre adandó választ, azt, hogy ténylegesen mennyi tiszta haszon kiesése származott a felperesnek azáltal, hogy a minimális töltésanyag kitermelésére nem került sor. Ezzel összefüggésben továbbá a szakértő azt is megjegyezte, hogy a felperes részére esetlegesen megítélt összeg után a kifizetés évében felperest újabb társasági adó fizetési kötelezettség terheli.

A felperes csatlakozó fellebbezésében kifejtett érvelését a Fővárosi Ítéltábla arra tekintettel találta megalapozottnak, hogy amennyiben az elsőfokú ítélet szerinti, a társasági adóval csökkentett összeg képezi az adóalapot, úgy az elmaradt haszon címén a felperesnek járó összegből a társasági adó kétszeresen kerülne levonásra. Egyszer „elméleti” alapon, abban az összegben, amennyit a szerződészerű teljesítés esetén realizált árbevétel után kellett volna fizetnie a felperesnek. Másodszor pedig abban a „tényleges” összegben, amely társasági adóként a felperes részére megítélt elmaradt haszon összegét terheli. Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint akkor járt volna el helyesen az elsőfokú bíróság, ha a felek által nem vitatott szakértői számítási módot elfogadva úgy határozza meg az alperesi szerződésszegés folytán a felperest ért elmaradt haszon összegét, hogy a ki nem termelt mennyiségre eső árbevétel összegéből csak a társasági adót meghaladó költségeket vonja le, ily módon hozva a felperest abba a helyzetbe, mintha az alperes szerződészerűen teljesített volna. Vagyis az elmaradt haszon összegét az adózás előtti eredményben állapította volna meg. Ugyanakkor miután a felperes csatlakozó fellebbezésében a marasztalási összeg 10 %-kal történő felemelését kérte, a csatlakozó fellebbezés korlátait meghaladóan a marasztalási összeg felemelésére a Pp. 253. § (3) bekezdésében foglaltakból következően nem volt lehetőség.

A kifejtettakra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben

megváltoztatta, egyebekben az ítéletet helybenhagyta, figyelemmel arra is, hogy a marasztalási összeg csatlakozó fellebbezés szerinti felemelése a pernyertesség-pervesztesség arányát számottevően nem érintette, így az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezésének megváltoztatása nem volt indokolt.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a felperes csatlakozó fellebbezése eredményesnek bizonyult, ezért a Fővárosi Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alkalmazásával a fellebbezési, illetve csatlakozó fellebbezési pertárgyérték alapulvételével megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére, míg az alperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt csatlakozó fellebbezési illeték megfizetéséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2014. január 23.

. Tibold Ágnes sk.
a tanács elnöke

Dr. Felker László sk.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. sk.
bíró